

Ikke bare sult eller safari

DYRELIV: Afrika er kjent for sitt rike dyreliv.

INNLEGG

Terje Østigård

Forsker, Det Nordiske Afrikainstituttet, Uppsala

Nordens største bokmesse fant sted i Göteborg 23. til 26. september. I år var fokuset på Afrika og afrikansk litteratur. Årets program omfattet 446 seminarer med bidrag fra cirka 800 forfattere, filosofer, tenkere, politikere og kunstnere fra 36 land. Omlag 800 utstillere var til stede, og publikumsbesøket var enormt.

● Den årlige bokmessen i Göteborg startet i 1985 som en messe for bibliotekarer. Siden den gang har bokmessen utviklet seg til å bli et av Skandinavias viktigste kulturarrangementer. Nordisk litteratur har alltid hatt en sentral rolle på bokmessen, men i år var det største fokuset altså på Afrika.

● Afrika blir i medier ofte fremstilt som en diffus enhet eller et «land» karakterisert av all slags elendighet: fattigdom, slum, sult, katastrofer, krig, vold, barnesoldater, korrupsjon, dødelige sykdommer osv. Dekningen av rettssaken i Kongo er ett eksempel - hvilket bilde av Afrika sitter man igjen med etter å ha fulgt med i landets aviser?

● Ellers så forbinder man kanskje Afrika med safari eller beskrivelsene fra Ernest Hemingway, Karen Blixen og Agatha Christie. Afrika blir en eksotisk dyrepark. Afrika med nærmere en milliard mennesker har som kontinent kanskje blitt oppfattet mer stereotyp enn noe annet kontinent.

● Det stereotypiske bildet av Afrika er i stor grad videreført av bistandsorganisasjoner, inkludert misjonsvirksomheten. Vesten setter seg i rollen som hjelpere - økonomisk, kulturelt og religiøst - og Afrika blir et u-land med ulike problemer som «vi» hjelper å løse.

● Den nigerianske forfatteren Chimamanda Ngozi Adichie har sagt at «problemet med stereotyper er ikke at de er usanne, men at de er ufullstendige». I visse tilfeller kan stereotyper også være direkte usanne, og selvfølgelig, ja - det er mye

FAKTA Bokmesse

- » «Afrika i fokus» var temaet på bokmessen i Göteborg 23-26. september.
- » Dette er Nordens største bokmesse.
- » Det Nordiske Afrikainstituttet i Uppsala har en sentral del i arrangementet.

fattigdom, korrupsjon og krig i Afrika. Problemet med klisjeer er at de forhindrer oss i å se andre sider, og mange ganger viktigere sider, av virkeligheten. Stereotypiske bilder av Afrika sementerer derfor et verdensbilde som i verste fall kan være direkte skadelig for å forstå Afrika og utfordringene som de ulike landene står overfor.

● På bokmessen ble andre bilder av Afrika presentert - av afrikanske forfattere og kulturutøvere. Med enormt rike og varierte kulturelle tradisjoner som går på kryss og tvers av grensene på kartet, som i stor grad er en konsekvens av koloniale inndelinger, bidrar bokmessen til nye forståelser av afrikanske forhold til et nordisk publikum. Dette vil gi andre bilder av Afrika hvor ikke alt er svart og negativt, men også et kontinent hvor det er håp, erfaringer, livsglede og muligheter så vel som problemer og utfordringer. Og ikke minst, egne ideer, tanker og kunnskap om hva som vil være best for dem selv og hvordan samfunnet bør utvikles.

● Norske forfattere som har rapportert fra eller presentert Afrika, har ofte bidratt til å opprettholde de tradisjonelle stereotypene av Afrika, i den grad Afrika har vært i fokus. De norske forfatterne som holdt innlegg på bokmessen har ikke fokus på Afrika, men inkluderte navn som Erlend Loe, Gunhild Øyehaug, Jo Nesbø - og en som snakker mest om seg selv: Karl Ove Knausgård.

● Hvilke bilder og forståelser man sitter igjen med etter bokmessen, vil selvfølgelig være opp til den enkelte, men forhåpentligvis har den bidratt til å bryte ned forenklete stereotyper av Afrika som for eksempel et kontinent kjennetegnet av enten sult eller safari. Og andre feilslutninger.

AFRIKA: Hvordan forstås Afrika? Gjennom stereotyper som et kontinent kjennetegnet av enten sult eller safari? Kilde: Wikimedia commons.

Statsministeren

Piddien

Kurt Oddekalv kriger med oppdrettsnæringen. – Men ellers e' han en glad laks!

